

“ ”

Hedabideen jabetza-egiturak baldintzatzten du informatzeko modua

Kerem Schamberger

Oin bat akademian eta beste bat aktibismo politikoan dituela bizi da Kerem Schamberger (Munich, 1986), alde batetik hedabideen jarduna modu kritikoan aztertzen; eta bestetik, mundu osoko gatazka politikoetan inplikaturik, kurduen askapen mugimenduari arreta berezia eskainiz. Alemaniako DKP alderdi komunistako kide ohia, Die Linkeren zerrendetan aurkeztu zen iaz Munich hegoaldeko hauteskunde federaletan. Bere posizio politikoagatik jazarpena ere ezagutu du. Besteak beste, 2016an zerbitzu sekretuek eragotzi nahi izan zuten Municheko Ludwig Maximilian unibertsitateak lanpostu bat eman ziezaion, komunistak zela argudiatuta. Aurtengo maiatzean KriKoWi sareak Vienan antolatu duen “Jabetza, hedabideak, publikoa” konferentziaren harira hitz egin du ARGIArekin.

 GORKA BEREZIARTUA MITXELENA PERU IPARRAGIRRE

Sistematik sarera: hedabideak, politika eta kazetaritza Kurdistanen liburuak argitaratu berri duzu alemanez. KriKoWi-k antolatutako konferentzian ARGIAri buruzko azalpenak entzun ondoren, antzekotasunak sumatu dituzu medio kurduen eta euskaldunen artean. Zertan dira antzeko?
Bai hedabide euskaldunak bai kurduak

zapalduta dauden herriek sortuak dira, haien kultura eta hizkuntza zapalduta dituzten jendeek sortuak. Beraz, kazetaritza kurdueraz egitea edo euskaraz egitea, beti da erresistentzia forma bat zapalkuntzaren eta asimilazioaren kontra. Eta horrek dakar, bai kazetari kurduak, bai euskaldunak, nire ustez behintzat, beti ikusten dutela beren burua pertsona politiko gisa. Kazetaritza egiten ari

dira, ez bakarrik kazetari izan nahi dutelako modu burges batean, baizik eta lan hori ikusten dutelako erresistentziarako eta kritikarako aukera bezala. Noski, kazetaritzaren balioak eta printzipioak erabiltzen dituzte; baina era berean, oso lotuta daude zapaldutako jendearen identitateari. Horretan, adibidez, antzekotasunak ikusten ditut. Beste asko ere egon daitezke: maila altuko estatu-jazarpena jasan dute eta jasaten dute hedabide euskaldunak eta kurduak. Kurdistanen hedabideak legez kanpo uzten dituzte ia astero, kazetarien etxeetan sartzen dira, kartzelan sartzen dituzte, lizentziak kentzen dizkiete argitaratzea eragozteko, webguneak blokatzen dizkie estatuak... Eta zuek hitz egin duzue “euskal kazetaritzaren egun beltzaz”, zein urtetako otsailean izan zen?

... 2003koan [Euskaldunon Egunkaria-ren itxieraz hitz egin zuen ARGIAk konferentzian].

Hori da: zuek badaukazue euskal kazetaritzaren egun beltza. Kurduak ere badute beraia. Baina hala ere, lehen esan bezala, erresistentzia forma bat izaten jarraitzen du horrelakoen aurrean esateak: “Ez, euskal kazetaria naiz; ez, kazetari kurdua naiz, eta nire hizkuntzan idazten jarraituko dut, nire ideia politikoei buruz idazten jarraituko dut”.

Zure familiaren parte bat jatorri turkiarrekoa izanda, nola iritsi zinen kurduetik elkartasun politikora?

Hasteko, nire burua komunistatzat dut eta komunista bezala ez daukat aberririk, beste ezer baino lehen internazionalista naiz. Horregatik naiz solidarioa mundu osoko herri zapalduekin. Ez bakarrik kurduekin, euskaldunekin ere bai –han izandakoa naiz–; edo mendebaldeko sahararrekin, Fronte Polisarioko jendearekin; baita palestinarrekin ere, haiek ere zapaldua baitaude Israelen aldetik. Internazionalismoa nire identitate politikoaren osagai zentraletako bat da. Era berean, nire familia turkiarra da. Herritarren %30-40

kurduak izateagatik zapalduta dagoen herrialde batetik nator. Eta uste dut zapaltzaileen herritik datorren norbaiten eginbeharra dela zapalduak daudenekin elkartasuna adieraztea. Azkenik, bereziki interesatuta nago kurduen askapen mugimenduan, politikoki ezkerrekoa eta sozialista den mugimendua delako, gai izan dena aurrera egiteko eta bere ideia politikoak garatzeko 1989ko amiltze handiaren ondoren [Berlingo Harresiaren erori zen urte hartan]. Garai hartan nazio askapeneko mugimendu asko krisian sartu ziren eta kurduen askapen mugimendua ere bai, baina gai izan ziren beren burua berrasmatzeko eta eraikitzeko ideologia

bat, nik XXI. mendeko sozialismotzat daukadana: konfederalismo demokratikoa, kontseilu bidezko demokrazia, ekologia eta bereziki emakumeen eskubideak, feminismoaren bidez. Ikuspegi politikitik ere oso interesgarria da kurduen mugimenduari erreparatzea.

“ ”

Kazetari kurduak eta euskaldunek beti ikusten duzue zuen burua pertsona politiko gisa

Elkartasun hori dela-eta, arazoak izan dituzu Alemanian: besteak beste, isunak jaso dituzu manifestazioetan Kurdistango Herritarren Babeserako Unitateen (YPG eta YPJ) banderak erakusteagatik. Batzuetan askapen nazionalako mugimenduak problema lokal gisa aurkezten dituzte; Alemanian horrelako jazarpena jasateak erakusten du arazoaren dimentsio globala?

Bai, argi eta garbi. Kurduen askapen mugimendua ez da borroka nazionalista, mundu mailako borroka baizik, elkartasunaren, berdintasunaren eta emantzipazioaren alde. Horregatik NATOKo kideak –ez bakarrik Turkia, baizik eta Alemania eta beste zenbait Europako herrialde–, borrokatzen dira mota horretako ideien kontra, ez daitezten mundu osoan zabaldu. Hori eragozten saiatzen dira. Eta Alemania lehen lerroan dago borroka horretan: historiari erreparatzen badiozu, urte luzetako kolaborazioa izan du Turkiako estatuarekin. Bi aldeek lortzen dituzte onurak harreman horretatik, bereziki alor ekonomikoan, baina baita politikoa ere. 1993an Alemaniak PKK (Kurdistango Langileen Alderdia) debekatu zuen, Turkiako estatuak egiten zuen terrorismoaren definizioa bere eginez. Orduz geroztik, kurduen askapen mugimenduarekin elkartasuna adierazteko modu ugari jazartzen dituzte Alemanian. Adibide bat aipatu duzu: YPG eta YPJren banderak erakustea legez kanporatu nahi izan zuten, nahiz eta azkenean ez zuten lortu. Baina hori baino lehen, behin baino gehiagotan eraman ninduten auzitegietara; eta polizia nire etxean sartu zen

goiz batez, nire ordenagailua, telefonoa eta abar eraman zituzten... Eta Alemaniako zerbitzu sekretuen begiradapean nago. Ez ni bakarrik, noski, beste burkide kurdu asko ere bai; orokorrean elkartasun-taldeetan parte hartzen duen jende asko. Gainera, Municheko unibertsitatean lan egiteko aukera izan nuenean, zerbitzu sekretuek esku hartu zuten eta unibertsitateari esan zioten: "Ezin diozue Kerem bezalako norbaiti lanik eman, Kerem komunista da eta Kurdistango askapen mugimendutik gertu dabil. Gure konstituzioaren etsaia da". Marko horretan kokatzen dute gaia. Borroka luzea izan zen, sei hilabete iraun zuen, baina elkartasun publikoa hain handia izan zen, azkenean unibertsitateak lana eman behar izan zidala.

Auzi hori dela-eta ezagutu zintugun askok, nazioarteko prentsan ere oihartzuna izan zuen. Deigarria da alor akademikoan ere zerbitzu sekretuek horrela esku hartzea.

Bai, hala da. Berez nire burua bi alorren arteko nahasketa gisa ikusten dut: aktibista eta akademikoa. Hori ez da Alemaniako unibertsitateetan oso ohikoa, baina nik uste dut oso inportantea dela mugimendu sozialei konektatuta egotea; eta aldi berean unibertsitatean lan egitea, borroka horiei babesa emateko ikuspuntu akademikotik.

Unibertsitatea ere borroka-eremutat duzu beraz?

Bai, noski. Estatu kapitalistaren hegemonia ideologikoa, besteak beste, unibertsitatean ekoizten da. Vienako Ekonomia Unibertsitatean ari gara hizketan eta pentsamendu neoliberal asko hemen bertan ekoizten da. Horren aurka erresistentzia egin behar da, bai kanpotik, baina baita barrutik ere. Horregatik sortu genuen Komunikazioaren Ikerketa Kritikorako Sarea (KriKoWi), komunikazio-zientzien eremua kritikoa bihurtu nahi genuelako gaur egungo gure gizartea egituratzuten duten kapitalismoarekiko, patriarkatuarekiko eta zapalkuntza mota guztiekiko. Eta noski, estatuak hori ere eragotzi nahi du, bere ideiekin eta sinesmenekin bat egiten duen gizartea nahi duelako.

Hedabideen jabetzari buruz asko hitz egin da Vienako jardunaldi hauetan. Ez da sarritan jorratzen den gaia. Uste duzu gai horretaz antzera pentsatzen duten Europako hedabideak elkartzeak lagun

dezakeela alor horretako debatea beste maila batera eramaten?

Baietz esango nuke. Orokorrean, komunikazio-ikasketetan eta hedabideen barruan, jabetzaren auzia angelu itsu moduko bat da, badirudi inork ez daukala gogoan. Baina marxista bezala, uste dut jabetzak egituratzen duela gizartea. Eta hedabideen jabetza-egiturak baldintzatzen du nola egiten den kazetaritza, nola kontatzen diren gauzak. Horregatik da oso garrantzitsua gai hau buruan edukitzea eta modu kritiko batean eztabaidatzea. Horregatik gonbidatu dugu ARGIA, besteak beste: batetik, zuen kasua esplikatzeko; baina bestetik, elkartu zaitezten, pertsonak elkar ezagutu dezazun eta harremanetan egon zaitezten. Uste dut pentsatu behar dugula hedabideen jabetza-eredu desberdinei buruz. ARGIA oso eredu interesgarria da, izan ere, kapitalismoaren barruan utopia bat eraiki nahi duzuela iruditzen zait, haustura txiki bat egitura kapitalisten barruan. Erabat babesten dudana zerbait da.

Jardunaldietan ezkerreko hedabideekiko ikuspegi eszeptikoak ere agertu dira, nolahi ere. *Baricada* hedabideko Boyan Stanislavskik aipatu du "jeneral asko" ikusten dituela -pertsona bakarreko edo biko proiektu komunikatibo gehiegi-, eta aldiz "soldadu" gutxiegi. Zer iritzi duzu?

Beharbada deskribapen oso militarista da [barre egin du], baina uste dut denok ulertu dugula zer esan nahi zuen. Nire utopia izango litzateke, beharbada maila europarrean hasita, ezkerreko Google News-en antzeko zerbait. Zeren ezkerre-

“ ”

Alemaniako zerbitzu sekretuen begiradapean gaude ni eta beste burkide kurdu asko

koak edo aurrerakoiak diren hedabide asko dago Alemanian, Austrian, Euskal Herrian, Espainian, Frantzia eta abar, oso kazetaritza ona egiten gainera, gauzak modu kritikoan aztertuz maila politikoan, ekonomikoan... Baina oso jende gutxi du horren berri. Zuk eduki dezakezu 20.000 laguneko irakurlegoa, besteak 10.000koa... Eta testuinguru horretan, nik irudikatzen dut ezkerreko hedabideen bilatzaile bat, zeinean medio horiek guztiek beren edukiak erakutsiko lituzketen; eta zuk atxilotetei buruzko berri bat bilatzen baduzu, edo protesta ekologistei buruzko bat, Europa osoan gai horien inguruan dauden mugimenduei buruzko albisteak ikusi ahal izatea. Hasiara bat izango litzateke. Nola finantzatu pentsatu beharko litzateke noski; eta artikuluen itzulpenak egitea ezinbestekoa litzateke, nik ezin baitut euskaraz irakurri, zuk ezin duzu turkieraz irakurri... Baina ezkerreko hedabideen sare hori imajinatzen dut, jakinda diferentzia politikoak ere egongo direla, baina hori da gaur egungo Europako ezkerrearen egoera, beraz, horren gainean lan egin behar dugu. ●